

Modrásek bělopásný – nový druh pro Slavkovský les

Přemysl Tájek, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Modrásci jsou nejpočetnější skupinou našich denních motýlů, v České republice jich žije 30 druhů. Až na několik málo výjimek jde o druhy úzce specializované, vázané na vyhraněné typy stanovišť a jejich housenky se obvykle živí pouze několika málo či dokonce pouze jediným konkrétním druhem rostliny. Proto mezi modrásky najdeme řadu vzácných druhů, některé z nich jsou dnes u nás dokonce na pokraji vyhynutí. Bezesporu tak jde o přírodovědně i ochranářsky velmi zajímavou skupinu organismů. A jelikož se při troše zkušeností dá většina druhů našich modrásků od sebe poměrně snadno poznat, jsou modrásci u profesionálních, ale i amatérských „motýlářů“ i skupinou značně oblíbenou.

Jedním z našich modrásků se silnou vazbou na specifický typ biotopu je modrásek

bělopásný (*Aricia eumedon*). Myslím, že nebudu sám, komu každý nález tohoto druhu vždycky udělá radost. Přestože nejde o bezprostředně ohrožený druh, vyskytuje se u nás dosti roztroušeně, především v pahorkatinných oblastech, ve vysokých polohách chybí. Těžiště jeho populací je v nivách větších řek a na květnatých loukách, obvykle vlhčích, opuštěných a zarůstajících. Jeho housenky se živí trojicí našich statných velkokvětých kakostů, tedy kakostem lučním, bahenním a lesním. Na kakostech a v jejich okolí se obvykle zdržují i dospělí motýli – květy kakostů jsou pro ně hlavním zdrojem nektaru a do květů kakostů kladou samice vajíčka. Housenky pak vyžírají napřed květy, později se živí i listy. Místa, kde modrásek bělopásný žije, se tak dají poměrně dobře odhadnout, květy kakostů

Modrásci bělopásní často posedávají na kvetoucích nebo odkvetlých kakostech. Méně se plaší a snáze se tak pozorují či fotografují ve večerních hodinách.

jsou už z dálky nápadné a pak už stačí jen trochu zapátrat po blízkém okolí. Motýli se navíc poblíž kakostů zdržují i mimo obvyklé „motýlářské“ hodiny. K jejich vypátrání tudíž není nutné prodírat se v parném poledni zarostlými mokřady. Motýli na květech kakostů odpočívají i ve večerních hodinách, kdy si je lze i bez odchyty do sítky dobře prohlédnout zblízka a také snáze fotografovat. Několikrát jsem modrásky na květech kakostů pozoroval i za tmy ve světle čelovky, takže pravděpodobně na kakostech často tráví i celou noc.

V Karlovarském kraji je výskyt modráska bělopásného znám téměř výhradně z Doupovských hor. Výsledky mapování z posledních let ukazují, že Doupovské hory a jejich podhůří je jedním z těžišť výskytu tohoto druhu v České republice. Pár ojedinělých záznamů z poslední doby pochází z navazující části Žluticka a Karlovarska, historicky je druh uváděn ještě z NPR Soos (Kamil Zimmermann, 2005) a z okolí Oloví (Jindřich Franc, 1951–1980). Jinde druh chybí. Lze však předpokládat, že o některých oblastech výskytu zatím ještě nevíme, protože

nebyly podrobeny podrobnému průzkumu. Mezi takové „nadějně“, ale stále nedostatečně probádané části našeho kraje patří např. Toužimsko nebo podhůří Krušných hor.

V poměrně dobře prozkoumaném Slavkovském lese, kde se chýlí k závěru několikaletý projekt síťového mapování denních motýlů, byl proto nález modráska bělopásného dosti překvapivý. Stalo se tak 4. července 2021 při průzkumu vázek na sádkách v areálu botanické zahrady v Bečově nad Teplou. V kosených trávnících kolem vodních nádrží kvetlo pár kakostů a modrásek byl jen jeden, k radosti ale stačil. V okolí sádek se louky s kakosty příliš nevyskytují, přesunul jsem se tedy o pár kilometrů jižněji do údolí Otročínského potoka, odkud jsem si nejbližší vhodné biotopy vybavoval – a štěstí mi přálo. V opuštěném malebném údolí mezi Měchovem a Tisovou jsem modrásky bělopásné našel hned na dvou mikrolokalitách. Oba seděli ve světle zapadajícího slunce na rozkvetlých chrastavcích, jeden způsobně poblíž nekosené nivní louky s krvavcem bahenním, druhý o pár set metrů

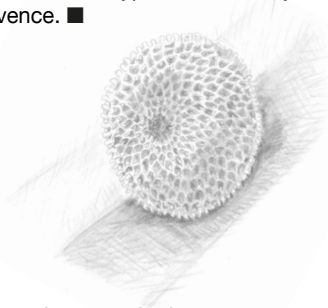
Biotop modrásků bělopásných v údolí Otročínského potoka u Měchova – nekosená vlhká louka s rozkvetlým kakostem bahenním, 4. 7. 2021. Všechny fotografie Přemysl Tájek.

dále na neposekané mezi v kosených suchých loukách.

Další populaci modrásků bělopásných ve Slavkovském lese se mi podařilo najít 12. července 2022, v nivě Kosího potoka nad Michalovými Horami nedaleko pramene Čiperka, tedy v jejíž nejjižnější části CHKO. Ve zdejší dlouhodobě nekosené louce rostou hojně kakosty bahenní a nad jejich největším shlukem poletovali tři modrásci bělopásní. Kromě kakostů v louce převládají hlavně pcháče a kopřivy, klopýtání ve vysoké vegetaci pak zpestřují hluboké příkopy od bobrů dobře maskované obřími lupeny devětsilů. Nivu Kosího potoka mezi Dolním Kramolínem a Michalovými Horami jsme již dlouho považovali pro výskyt modráska bělopásného za velmi vhodnou a v minulých letech jsme se zde opakovaně pokoušeli modrásky najít, leč bez úspěchu. Zdá se, že i přes početný výskyt živých rostlin na řadě míst podél toku, je i zdejší populace modrásků jen málo početná.

Pokud byste se rozhodli naše znalosti o rozšíření tohoto zajímavého druhu motýla

rozšířit, neočekávejte při svém pátrání oslnující modrou barvu motýlích křídel. Modrásek bělopásný je jedním z našich druhů, jejichž svrchní strana křídel má hnědé zbarvení, modré odlesky jsou patrné jen při lomu světla pod určitým úhlem. Na spodní straně křídel je nápadná světlá skvrna táhnoucí se od středové černé tečky ke kraji křídla, což je hlavní rozpoznávací znak oproti ostatním modráskům. Motýli létají od června až do začátku srpna, nejlepší dobou na výpravu za nimi bývá začátek července. ■

Vajíčko modráska bělopásného. Kresba Jana Rolková.